

Náučný chodník Na dobrej stope

Kraj:	Bratislavský
Okres:	Senec
Geomorfologická jednotka:	Podunajská rovina
Geologická jednotka:	neogénna panva
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Malinovo, kaštieľ a pešo 0,9 km severným smerom po Školskej ul.
Východisko:	Malinovo, severozápadný okraj obce (Veterná ul.)
Trasa:	Malinovo, severozápadný okraj obce (Veterná ul.) - poľnou cestou k Malému Dunaju - rozhľadňa Hniezdo - lúka Zelená oáza - okolo Malinovského ramena Malého Dunaja po pravej strane k mostu a po ľavej strane naspäť - Bobří hrad
Dĺžka, prevýšenie:	3 km, bez prevýšenia
Čas prechodu:	1,5 h
Počet zastávok:	5 + 3
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Rok otvorenia: 2017

Aktuálny stav: Náučný chodník je v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Občianske združenie Pro Eberhard, Cintorínska 16, 900 45 Malinovo, tel. 0915 793 455

Poznámky: (1) Na trase nie sú smerovky ani nie je značená. (2) Drobné drevené objekty pre deti na rekreačnej lúke pri nápustnom objekte do ramena (Zelená oáza) sú zdevastované a potenciálne nebezpečné (2020).

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je veľmi vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Malinovo. Obec pri severozápadnom okraji Podunajskej roviny východne od Bratislavy zovretá meandrom Malého Dunaja a jeho ramena. Prvá písomná zmienka (ako o Eberharde) je z roku 1209 v darovacej listine kráľa Ondreja II., ktorou ju spolu so susednými obcami venoval Šebušovi, predkovi svätajurských grófov. V 13. storočí tu bol na Malom Dunaji významný brod na Žitný ostrov, ktorý strážila pevnosť. Hlavným zamestnaním obyvateľov bolo poľnohospodárstvo, ovocinárstvo, chov oviec. V 17. storočí panstvo získal uhorský primas, arcibiskup Juraj Selepčeni. Od 19. storočia do roku 1923 ho vlastnil grófsky rod Aponiovcov. Počas druhej svetovej vojny bola obec pripojená k Maďarsku. V roku 1946 získala terajšie pomenovanie. V rokoch 1946 - 48 bola veľká časť obyvateľov vysídlená do Maďarska a Čiech a do vyprázdnených domov boli presídlení občania slovenskej národnosti z Maďarska. Dominantou obce je kaštieľ obklopený parkom, v ktorom v rokoch 1923 - 2010 sídlila stredná záhradnícka škola. Ďalšie info o obci > v textoch k náučnému poznávaciemu chodníku v obci Malinovo.

Zelená oáza. Rekreačná lokalita na pravom brehu Malého Dunaja pri nápustnom objekte do Malinovského ramena asi 1,2 km severne od centra Malinova. Na pobrežnej lúke, oddelenej od susedných polí stromami, stojí drevený prístrešok a viaceré drevené objekty na hry pre deti. Miesto je zároveň vodáckou zastávkou. V blízkom okolí v rámci trasy náučného chodníka Na dobrej stope boli vybudované drevené stavby pre netradičné pozorovanie prírody Malého Dunaja: vyhliadka **Hniezdo** na strome vo výške 7 m nad zemou, pod ním lávka podnad mokrad' a na ľavej strane pri začiatku Malinovského ramena **Bobrý hrad** vo vnútri topoľového lesíka.

Malý Dunaj. Lavostranné rameno Dunaja s dĺžkou 128 km, odbočujúce z hlavného toku poniže Zimného prístavu pri Slovnafte v Bratislave-Ružinove a ústiace do Váhu severovýchodne od Kolárova. Sčasti úzko lemovaný lesnou či stromovou vegetáciou preteká mnohými voľnými meandrami v centrálnej časti tektonicky poklesávajúcej Podunajskej roviny nížinnou mierne zvlnenou poľnohospodárskou (poľnou a lúčnou) krajinou. Spolu s Dunajom a Váhom vytvára najrozsiahlejší riečny ostrov v Európe, **Žitný ostrov**, s dĺžkou 84 km a šírkou až 26 km, ktorý je jednou z najväčších

zásobárň pitnej vody v strednej Európe. Úpravami boli od neho oddelené viaceré jeho ramená a skrátené meandre, jeho vodou sú napájané kanály. Väčšími prítokmi sú: Šúrsky kanál, Biela voda, Čierna voda a Klátovské rameno. Priemerný prietok pri Trsticiach asi 20 km nad ústím je necelých 30 m³/s. Krajina Malého Dunaja predstavuje z prírodovedného hľadiska jedinečné územie - lokálne zvyšky lužných lesov obývajú líšky, srnce, jelene, vydra riečna, ondatra pižmová, skokany (rapotavý a zelený), labuť veľká, volavka popolavá, bocian biely, kačica divá, lyska čierna, brehy rieky lemuje chránený kosatec žltý, rozsiahle porasty trsti obyčajnej, pálky veľkej a vysokých ostríc, v pomaly tečúcich častiach toku sa vyskytuje vzácna leknica žltá. Biotopy Malého Dunaja sú chránené ako územie európskeho významu Malý Dunaj (súčasť sústavy Natura 2000). Charakter krajiny dotvárajú miestami na brehoch rieky zachované hlavové vrby - v dôsledku ich dlhoročného orezávania v zimnom období je ich kmeň v hornej časti rozšírený s početnými konármi -, štyri vodné mlyny (verejnosti prístupné), malé vodné elektrárne. Územie je pre svoj prírodný charakter a mierny spád toku veľmi atraktívny pre rekreáciu (vodná turistika, cykloturistika, rybárčenie).

Pamätník (aj **Mohyla**) **generála Milana Rastislava Štefánika pri Ivanke pri Dunaji**. Rozsiahly pamätný areál 3 km juhozápadne od centra Ivanky pri Dunaji, resp. 5 km vzdušnou čiarou západne od Malinova vybudovaný podľa plánu Dušana S. Jurkoviča na mieste leteckého nešťastia zo 4. mája 1919, pri ktorom krátko pred cieľom letu zahynuli všetci štyria členovia posádky: M. R. Štefánik, vracajúci sa po šiestich rokoch do vlasti, sprevádzaný dvoma talianskymi letcami a mechanikom. Viac info a foto > v textoch náučného poznávacieho chodníka v obci Malinovo.

Podunajská rovina. Rozsiahly geomorfologický celok na juhozápade Slovenska pozdĺž Dunaja medzi Bratislavou, Patincami, Novými Zámkami, Seredňou, Sencom a Pezinkom zaberajúci nivu Dunaja a jeho prítokov s časťou ich terás. Na krátkom úseku na severozápade susedí s Malými Karpatmi, inde len s Podunajskou pahorkatinou. Za Dunajom, ktorý tvorí slov.-mad. štátnu hranicu, rovina zväčša pokračuje s výnimkou dvíhajúcej sa pahorkatiny východne od ústia Mošonského Dunaja (južne od Čičova). Toto rovinné územie s lokálnymi plytkými depresiami či drobnými nevysokými terénnymi vlnami v nadmorských výškach 106 - 164 m budujú holocénne nivné alebo pleistocénne terasové riečne naplaveniny (hlinité, ílovité, piesčité a štrkovité sedimenty) miestami prikruté ostrovčekmi viatych pieskov (napr. Senec, Sered', Vozokany, Veľké Kosihy) či spraší (napr. Hurbanovo). Juhozápadná polovica Podunajskej roviny medzi Dunajom, Malým Dunajom a dolným tokom Váhu predstavuje **Žitný ostrov**, ktorý je mohutným starým agradačným valom Dunaja. Z jeho centrálnej, najvyššej, časti sa kedysi Dunaj sklzol do susedného nižšie položeného územia a tá - ako najsuchšia v zamočiarenom okolí - bola využitá pre osídlenie a dopravné línie. Po svojom presune Dunaj pokračoval v tvorbe nového agradačného valu, ktorý je osou svojrázneho územia so sústavou dunajských riečnych ramien a akumuláčnych depresí medzi nimi. Pre tvarovú i vývojovú podobnosť s normálnymi riečnymi deltami sa táto podunajská oblasť nazýva **vnútrozemskou deltou**. Vyvinula sa ešte pred zásahmi človeka do prirodzeného hydrologického režimu Dunaja pod miestom jeho prerezania sa cez Karpaty a jeho vstupom do tektonicky poklesávajúcej severozápadnej časti Malej dunajskej kotliny, v ktorej rieka pre spomalenie svojho toku sedimentovala veľké množstvo štrkov a štrkopieskov prinášaných najmä počas povodní zo svojho horného toku. Akumulácia dunajských štrkopieskov v oblasti tejto „delt“ dosahuje hrúbku od niekoľkých m pri Bratislave až do cca 600 m v gabčíkovej depresii a tvorí obrovskú prírodnú zásobáreň pitnej vody, žiaľ, ohrozovanú v dôsledku priepustnosti sedimentov kontamináciou nebezpečných látok z priemyslu a poľnohospodárstva. Podnebie je teplé a suché, zrážky dosahujú 500 - 600 mm za rok, z pôdnych typov najhojnejšie sú fluvizeme, čiernice a černoze, v území tečie Dunaj, Malý Dunaj, Čierna voda, Dudváh, dolné toky Váhu, Nitry a Žitavy. Prírodné hydrogeografické pomery boli od polovice 19. storočia človekom silno ovplyvňované za účelom maximalizácie poľnohospodárskej produkcie získavaním ornej pôdy na úkor zamokrených lúk ako aj ochrany pred povodňami, čo dokumentujú početné antropogénne formy reliéfu, napr. kanály (odvodňovacie, zavlažovacie), hrádze, stavidlá, prečerpávacie stanice. Veľmi cenné pre zachovanie biodiverziy v prevažne poľnohospodárskej krajine sú fragmentárne zachované lesy (lužné lesy a

teplomilné panónske dúbavy), mokrade, druhovo bohaté nívne lúky a vodné biotopy.

Názvy informačných panelov

Na trase sa vyskytujú trojaké informačné panely: tri veľké (1, 2 a 7) doplnené dvoma menšími (5 a 8). Medzi nimi sa vyskytujú tri staršie z roku 2011 z nejakej inej edície (3, 4 a 6). Panely v teréne nie sú číslované a názvom chodníka sú označené len tri veľké (1, 2 a 7).

1. Chráňme si prírodu Malého Dunaja. Lužné lesy na Malom Dunaji (mapa s trasou)
2. Chráňme si mokrade. Zaujímavosti o vážkach
3. [malý panel 2011] Malinovo na Malom Dunaji. Praktická mapa pre vodákov
4. [malý panel 2011] Chráňme si prírodu Malého Dunaja (ryby, vtáky, cicavce)
5. [malý panel] Spevavce lužných lesov
6. [malý panel 2011] Chráňme si prírodu Malého Dunaja (vtáky, obojživelníky)
7. Chráňme si prírodu (živočíchy; mapa s trasou)
8. [malý panel] Bobor, staviteľ z praveku

